

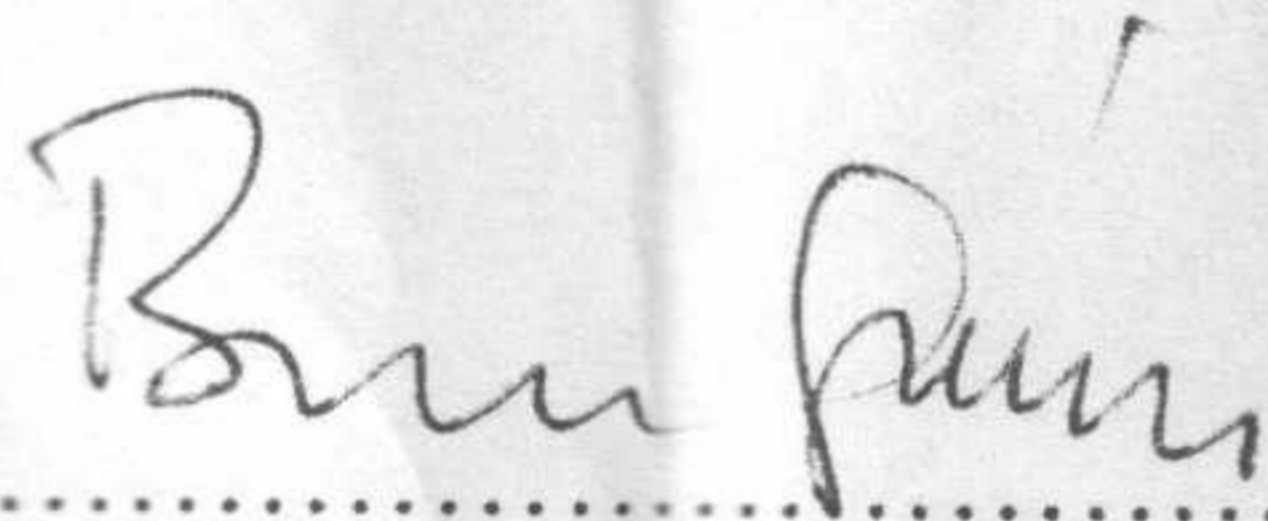
Javaslat

a Mezey kántorok énekeinek

a kunszentmártoni települési értéktárba történő felvételhez

Készítette:

Dr. Barna Gábor

.....

Kunszentmárton, 2017. október 10.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslattevő (személy, intézmény, szervezet, vállalkozás) neve:

Dr. Barna Gábor

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó adatai:

Név: Dr. Barna Gábor

Levelezési cím: 1114 Budapest, Bartók Béla út 37. I/7.

Telefonszám: 20/920 6122

E-mail cím: gaborbarnadr@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. a nemzeti érték megbevezése

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet

ipari és műszaki megoldások **kulturális örökség** sport

természeti környezet turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték föllelhetőségének helye:

Kunszentmárton

4. Értéktár megnevezése

települési **tájegységi** megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A kántoroknak, a kántortanítóknak az oktatásban és a zenei nevelésben mindig fontos szerepük volt. A zeneirodalommal, elsősorban az egyházi zenével, játékokon keresztül találkozott az elmúlt századok népe. Az 1820-as években elindult (Eger, 1828) szervezett (kántor)tanító képzés előtt az orgonajátékot egymástól tanulták el, segédkántorként szolgálva egy-egy gyakorlott kántornál.

A 19. században a nyomdák elterjedése révén a kántorok több településen összegyűjtötték és kiadták a közösség kedvelt énekeit, s ezt a gyűjteményt gyakran saját szerzeményű énekeikkel egészítették ki.

Ezt tette a Mezey kántorcsalád több tagja is a 19-20. században. A kántordinasztiát öreg Mezey János alapította (Soltvadkert, 1809 – Óbecse, 1880), aki 1850 és 1861 között kunszentmártoni kántor volt. Öt fiai: Mezey Nepomuk János követték a kántori állásban (1872-1888), Mezey István (1889-1913), majd unokái: Mezey István (1914-1936) és Mezey László (1936-1961) követték. Azaz Kunszentmártonban egy évszázadon keresztül a Mezey család tagjai voltak kántorok, akik egyúttal egyházi népéneket is tanítottak az iskolában. Fontos szerepet játszottak a város közéletében is.

Közülük öreg Mezey János, Mezey Nepomuk János és kisebb mértékben az unoka-korosztály is egyúttal énekszerző is volt. Sajátos orgona- és énekstílusukat kortársak emlegették. Saját szerzeményük biztossággal felismerhető arról, hogy a versfőkbe elrejtették nevük kezdőbetűit (akrisztichon).

Öreg Mezey János 1853-ban, Mezey Nepomuk János 1883-ban, Mezey István pedig 1913-ban nyomtatásban is megjelentette a kunszentmártoni hívek számára összeállított énekeskönyvét. Öreg Mezey János búcsújáró énekeskönyvét pedig több kiadásban tették közzé az 1860-1880-as években. Generációk nőttek fel használatukon. Némelyik Mezey-ének, mint pl. a Mennyből alászállott Úrangyala kezdetű adventi ének, országszerte ismertté vált és mai napig közkedvelt. Szerepelnek könyveikben a régi kunszentmártoni karácsonyi énekek is, mint pl. a Hej, víg juhászok, csordások.

Énekeiket nemcsak Kunszentmártonban, hanem a tiszazugi katolikus településeken (pl. Csépa) és különösen a Dél-Alföldön ismerték és ismerik.

Nyomtatott könyvek mellett kéziratok is őrzik énekanyagukat. Ezt Mezey Mór szentesi kántor, öreg Mezey János fia kéziratái örökítették meg.

A kántorcsalád életéről, történetéről több dokumentum megőrződött, amelyek alapján munkásságuk jól dokumentált és fontos része elsősorban Kunszentmárton 19-20. századi zenetörténetének, de általában is a kor egyházzenei történetének.

6. Indoklás az értéktárba történő fölvétel mellett

A Mezey kántorok zenegyűjtői és zeneszerzői tevékenysége nagy értéke Kunszentmárton és környéke 19-20. századi művelődési életének. Érdemes volna jónéhány énekük újratanulása és visszahozása az ünnepek énekkészletébe.

Hagyatékuk közzététele és feldolgozása révén rajtuk keresztül tudunk legtöbbet a 19-20. századi életéről, működéséről.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

A Mezey kántorok és a Mezey énekek irodalma

Barna Gábor: A népszokások, a hiedelmek és a kultusz kutatása a Tiszazugban, in: Szabó László szerk. *10 éves a Tiszazug kutatása*. Damjanich János Múzeum, Szolnok, 1981. 153–175.

Barna Gábor: Mezei János kántor nagybőjti éneke. *Új Ember XXXVIII. 12.* (1982) március. 21.

Barna Gábor: Ünnepi szokások és hiedelmek Csépán, in: Barna Gábor szerk. *Csépa. Tanulmányok alföldi palóc kirajzás népéletéből II.* Damjanich János Múzeum, Eger–Szolnok, 1982. 363–412.

Barna Gábor: "Istent dicsőítő egyházi énekkönyv". A Mezey kántorok énekes-könyvei és énekei I–II. *Vigilia 48. 4.* 264–267, *48. 5.* 337–341. 1983

Barna Gábor: Katolikus egyházi népének, énekszerzők és a folklorizáció, in: *Folklór és Tradíció I.* Budapest, 1984. 123–133.

Barna Gábor: Parasztkántor, kántor, népénekek. A dél-alföldi Mezey kántorok példáján. *Létünk. Társadalom, tudomány, kultúra. XXVIII. 3–4.* 167–176. 1998

Barna Gábor: *Istent dicsőítő egyházi énekkönyv. Mezey-énekek.* Szerkesztette, a tanulmányt írta és a mutatókat készítette Barna Gábor és Antal József. *Devotio Hungarorum 13.* Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged–Kunszentmárton, 2009.

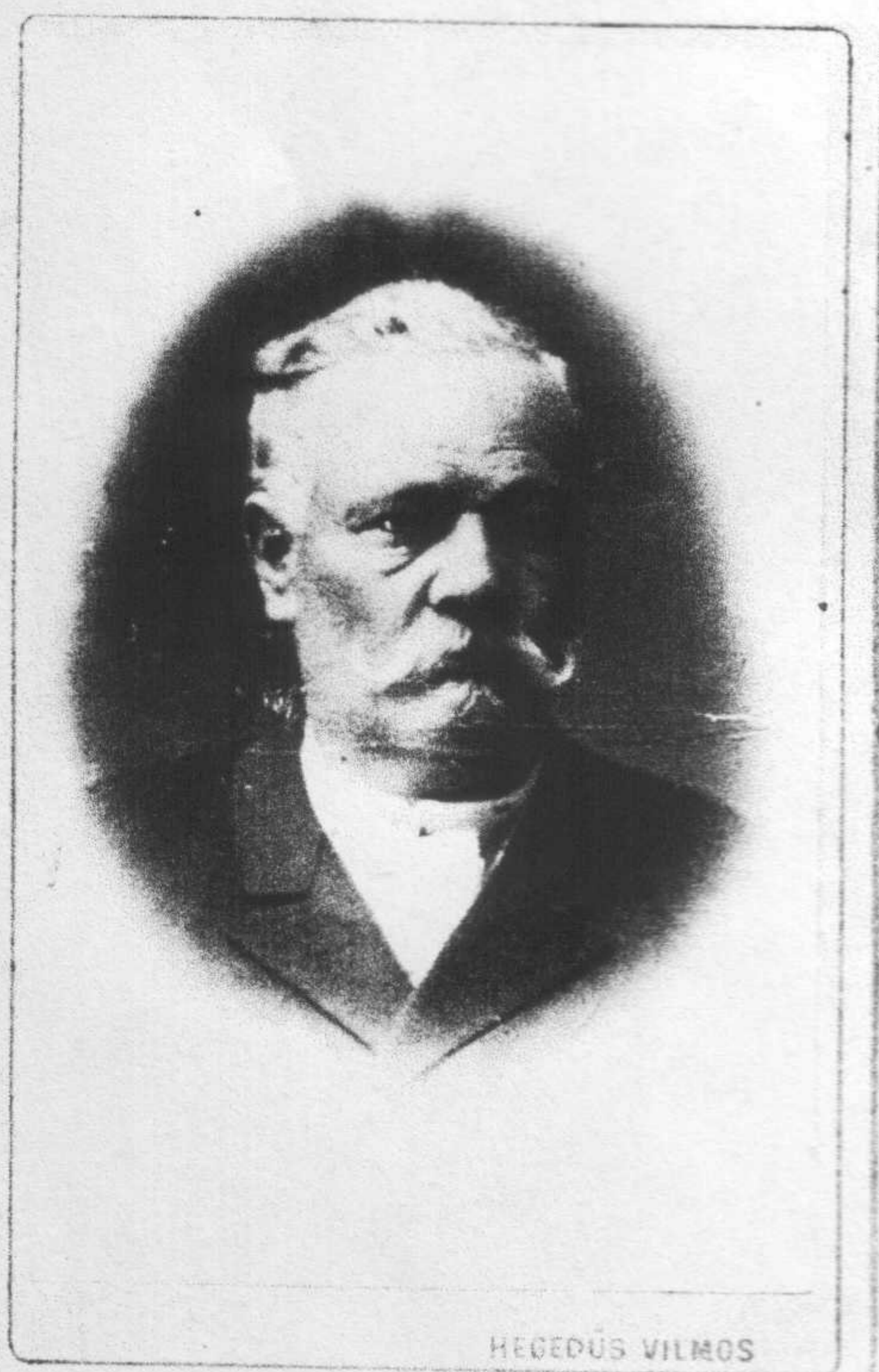
Barna Gábor: *Az Élő Rózsafüzér társulata. Imádság és imaközösség a 19-21. századi vallási kultúrában.* Szent István Társulat – Bálint Sándor Valláskutató Intézet Könyvtára 2. Budapest – Szeged, 2011.

Mezey temetési és halotti énekek. Írta Mezey Mór mk szentesi éneklész 1860. Közzéteszi és az utószót írta **Barna Gábor.** Szeged-Kunszentmárton, 2016.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

SZÜZ MÁRIA DICSÉRETE

ÉNEK:

ÉNEKES ÉS IMÁDSÁGOS KÖNYV

BÜCSÚJÁRÓ KER. KATH. HÍVEK

HASZNÁLATÁRA.

ÖREG MEZEY JÁNOS

VOLT KUN-SZENT-MARTONI KANTÓTÓL.

FŐPÁSZTORI JÓVÁHAGYÁS MELLETT

IMÁDSÁGOKKAL BŐVÍTVE

KIADTA

SZOMBATHY SÁNDOR

KALOCSA-FŐMEGYEI ÁLDOZÁR.

MÁSODIK KIADÁS.

KALOCSÁN, 1882.

MALATIN ÉS HOLMEYER IRSEKI KÖNYVNYOMDÁSZOK BETŰVEL.

ÉNEKES KÖNYV,

A

NAGY KUN SZENT MÁRTONI

BUZGÓ 'S AJTATOS

KERESZTÉNY HÍVEK

SZÁMÁRA

IRTA BÓJT ELŐ 16. 1853. ÉVBEN

MEZEI JÁNOS

KUN SZENT MÁRTONI KANTOR.

Pa

SZARVASON.

Róthy Lipót nyomdájában.

1853.

ISTENT DICSÓÍTÓ

ESTREAI

ÉNEKES KÖNYV.

N. K. SZ. MÁRTONI KERESZTÉNY HÍVEK

MEZEI JÁNOS KÖRMEZŐLÉZI

IFI. MEZEY NEPOMUK JÁNOS

Kun-Szent Márton város kántora.

Mezey Nepomuk János

SZENTES.

NYOMATOTT SIMA FERENCZ GYORSAJTÓL.

1863.